5

nxkZ lDre

दूर्गा स्वयं क्रियास्वरूपास्ति । दुर्गायाः तात्पर्यः अस्ति यत्र सरलतया प्राप्तिः कठिना अस्ति । दुर्गादेवी भवत्यां सा शक्तिरस्ति या अस्मान् कठिनतायाः बहिः आनयति । दुर्गासुक्तस्य उच्चारणेन न्यनता बहिरागच्छति, तथा वयं कस्यामपि परस्थितौ आत्मबलं न त्यजामः ।

mís';kfu

एतत् पाठं पठनान्तरं भवन्ताः सक्षमाः भविष्यन्तिः

- दूर्गासूक्तस्य शुद्धरूपे उच्चारणे ;
- दूर्गासुक्तस्य अर्थज्ञाने ।

d{kk & 4

fVIi.kh

5.1 nxkl Dre

ॐ जातवेदसे सुनवाम सोममरातीयतो निदहाति वेदः ।

स नः पर्षदति दुर्गाणि विश्वा नावेव सिन्धुं दुरिताऽत्यग्निः ॥ १॥

HkkokFk% & यस्मै उत्पन्नोद्भूत् समुपूर्णजदतः कर्ता तथा सर्वेषां लक्ष्यस्वरूपाय ईश्वराय वयं सांसारिकपदार्थान् एकत्रिकुर्मः । तथा यः अधर्मीणां तथा दुष्टानां धनं निरन्तरं नश्यति । सः विज्ञानस्वरूपः ईश्वरः यथा केवटः नद्यां जनान् तारयति तथैव सः अस्मान् अत्यन्त दुर्गं तथा अतीवदुःखप्रदात् संसारात् पारं तारयति । सः ईश्वरः अस्माभिः अन्वेषणीयः ।

तामग्निवर्णां तपसा ज्वलन्तीं वैरोचनीं कर्मफलेषु जुष्टाम् ।

दुर्गां देवीꣳ शरणमहं प्रपद्ये सुतरसि तरसे नमः ॥ २॥

HkkokFk% & देवीदुर्गा या अग्निवर्णा वर्तते, तपसा प्रज्वलन्ती अस्ति, या तेन तपसा रूपी अग्निना उत्पन्नास्ति, या कर्मफलाय पूजितास्ति, एतादृशी दुर्गा या देवी रूपास्ति, तस्याः पदचरणेषु आश्रितोस्मि । हे देवि, मां संसारात् तारयतु अहं त्वां प्रणमामि ।

अग्ने त्वं पारया नव्यो अस्मान्थ्स्वस्तिभिरति दुर्गाणि विश्वा ।

पूश्च पृथ्वी बहुला न उर्वी भवा तोकाय तनयाय शंयोः ॥ ३॥

fVIi.kh

HkkokFk% & हे दुर्गे भवती संसारतारणी वर्तते । भवती अस्माकम् आत्मानं स्वमंगलरूपी प्रकृत्या अस्माकं जीवननौकां संसारात् तारयतु । भवती स्वसुभां प्रकृतिं अस्यां भूम्यां तथा प्रकृतौ अपसारयेत् येन एषा धरा कृषिप्रदा तथा हरिता भवेत् । वयं बाह्यजगति भवत्याः उपस्थितिम् अनुभवामः । अस्मान् परिपूर्णं कुर्यात् । स्वपुत्रेभ्यः सर्वदा आशीर्वादं दद्यात् येन वयं स्वहृदये भवतीम् अनुभवामः ।। 3 ।।

विश्वा॑नि नो दु॒र्गहा॑ जातवेदः॒ सिन्धु॒न्न ना॒वा दु॑रि॒ताऽति॑पर्षि ।

अग्ने॑ अत्रि॒वन्मन॑सा गृणा॒नो॑ऽस्माकं॑ बोध्यवि॒ता त॒नूना॑म् ॥ ४॥

HkkokFk% & हे जातवेद (वेदानाम् उत्पत्ति कर्ता)! भवान् अस्मात् सम्पूर्णसंसारात् दुःखानां नाशं कुर्यात् । अस्मात् संसारसमुद्रात् नौकावत् तारयेत् । हे अग्निरूपः वयं मनसा भवताम् आह्वानं कुर्मः । यथा ऋषयः कुर्वन्तः आसन् । सम्प्रति अस्माकं सर्वे प्राणिनः भवतां चेतनया अभिभुताः अभवन् ।। 4 ।।

पृ॒त॒ना॒ जित॒ꣳ सह॑मानमु॒ग्रम॒ग्निꣳ हु॑वेम प॒रमाथ्स॒धस्था॑त् ।

स नः॑ पर्ष॒दति॑ दु॒र्गाणि॒ विश्वा॒ क्षाम॑द्दे॒वो अति॑ दु॒रि॒तात्य॒ग्निः ॥ ५॥

HkkokFk% & भवती युद्धेषु अजेयास्ति । शत्रुणां पराजयार्थं सर्वदाग्रे गच्छति । वयं अस्यां दीर्घसभायां भवत्याः आह्वानं कुर्मः । हे अग्निस्वरूपे अस्मान् अस्य संसारस्य सर्वविधसंकटेभ्यः पारं कुर्यात् । तथा स्वदैवीयशक्तिभिः शत्रून् भस्मं कुर्यात् ।। 5 ।।

प्र नोषि कुमीड्यो अध्वरेषु सनाच्च होता नव्यंश्च सत्सि ।

स्वाञ्चांग्ने तनुवं पिप्रयंस्वास्मभ्यं च सौभंगमायंजस्व ॥ ६॥

HkkokFk% & भवान् सर्वादातः अस्माकं मनसः आन्तरिकान् शत्रून् विनश्य अस्माकम् आन्तरिकम् आनन्दं वर्धनाय प्रशंशायाः अर्हाः सन्ति । भवतां स्वचेतानायां भवान् अस्माकं प्रसन्नतायाः स्रोतः अस्ति, तथा अस्माकं बलिदानस्य कल्याणश्रोतः अस्ति ।। 6 ।।

गोभिर्जुष्टंमयुजो निषिंक्तन्तवेंन्द्र विष्णोरनुसंचंरेम ।

नाकंस्य पृष्ठमभि संवसांनो वैष्णंवीं लोक इह मांदयन्ताम् ॥ ७॥

HkkokFk% & भवतां उपस्थितिना अस्माकं मनः तथा हृदयः बाह्यजगततः अनासक्ताः अभवन् । हे सर्वोत्तम ! वयं भवतां भक्तौ संलीनाः स्मः । वयं सर्वदा भवतां अनुभवेम तथा स्वयं सर्वपरमानन्द–आनन्दमय्यां चेतनायां समर्पययेम ।। 7 ।।

ॐ कात्यायनायं विद्महें कन्यकुमारिं धीमहि ।

तन्नों दुर्गिः प्रचोदयांत् ॥

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

HkkokFk% & वयं कात्यायन्याः ध्यानं कुर्मः, सा कन्याकुमारीस्वरूपीणी तथा सा दुर्गा देवी अस्माकं बुद्धि सत्कर्माणि प्रति प्रेरयेत् ।।

शान्तिः भूयात्, शान्तिः भूयात् , शान्तिः भूयात् ।

nxkIDre

d{kk & 4

fVIi.kh

ikBxrk ç'uk 5-1

(1) रिक्तस्थानानि पूरयेत् –

1. ओम् जातवेदसे सुनवाम सोम .... निदहाति वेदः ।
2. तामग्निवर्णां तपसा .... वैरोचनीं कर्मफलेषु जुष्टाम ।
3. पूश्चपृथ्वी बहुला न ऊर्वी भवा तोकाय .... शंयोः ।
4. विश्वानि नो दुर्गहा .... सिन्धुन्न नावा दुरिताऽतुपर्षि ।
5. गोभिर्जुष्टमयुजो .... विष्णोरनुसंचरेम ।

HkoUr% fd% f'kf{kroUr%

- दुर्गासुक्तस्य अर्थः ।
- देवीअग्नेः शक्तयः ।

ikBkUrk% ç'uk%

- दुर्गासुक्तं स्मृत्वा स्व शब्देसु लिखेत् ।
- दुर्गासुक्तस्य सारं स्वशब्देषु लिखेत् ।

mÙkjekyk

5.1

(1)

1. मरातीयतो
2. ज्वलन्तीम्
3. तनयाय
4. जातवेदः
5. निषिक्तन्तवेन्द्र